ƏLİXAN MUSAYEV

Namazın təlimi

Bakı - 2004

MÜƏLLİF: ƏLİXAN MUSAYEV

www.burhan.az

MÜQƏDDİMƏ

Şükr və tərif Allaha məxsusdur, biz Ona şükr edirik, Onu tərif edirik, Onu köməyə çağırırıq, Ondan bağışlanma diləyirik, nəfslərimizin şərindən və pis əməllərdən qorunmaq üçün Allaha sığınırıq. Allahın haqq yoluna yönəltdiyi şəxsi azdıran, azdırdığı şəxsi isə haqq yoluna yönəldən tapılmaz. Mən şahidlik edirəm ki, Allahdan başqa ibadətə haqqı olan məbud yoxdur, Onun şəriki yoxdur və şahidlik edirəm ki, Muhəmməd Onun qulu və elçisidir.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾

"Ey iman gətirənlər! Allahdan Ona layiq olan tərzdə qorxun və ancaq müsəlman olduğunuz halda ölün!"[1]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا
وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾

"Ey insanlar! Sizi tək bir candan xəlq edən, onun özündən zövcəsini yaradan və onlardan da bir çox kişi və qadın *törədib yer üzünə* yayan Rəbbinizdən qorxun! Adı ilə bir-birinizdən *cürbəcür şeylər* istədiyiniz Allahdan və qohumluq əlaqələrini kəsməkdən çəkinin! Həqiqətən, Allah sizə nəzarət edir."[2]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ
ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾

"Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun və doğru söz danışın ki, O, sizin əməllərinizi islah etsin və günahlarınızı bağışlasın. Kim Allaha və Onun Elçisinə itaət etsə, böyük bir uğur qazanar."[3]

---

[1] «Ali-İmran» surəsi, 102.
[2] «ən-Nisa» surəsi, 1.
[3] «əl-Əhzab» surəsi, 70-71.

İslam öz gəlişi ilə insanlara hürriyət və xoşbəxtlik bəxş edən, onları kor-koranə həyat tərzindən uzaqlaşdıran, cəhalətin insan təbiəti üçün tamamilə yararsız bir hal olduğunu göstərən və bundan yaxa qurtarmağı isə Adəm övladından qəti şəkildə tələb edən, yaradılan canlıların ən üstünü olan şüurlu varlıq üçün ən gözəl və əvəzedilməz məişət qaydaları müəyyən edən, öz prinsipləri ilə insanda ən çıxılmaz və dözülməz şəraitdə belə düşdüyü vəziyyətdən çıxış yolu tapa biləcəyinə inam yaradan, bir dindir. İlk baxışda yuxarıda sadaladığımız və sadalamadığımız bu müsbət keyfiyyətlərin insanın qısa vaxtda özündə formalaşdıra biləcəyi ağıla sığılmaz görünsə də bu saf və hər cür təhrifdən uzaq dinin ərkan və sütunları ilə tanış olduqda bunun həqiqətən mümkünlüyünə şübhə yeri qalmır. Bir halda ki, səadət bu qaydalara riayət etməkdirsə onda ilk öncə bu qaydaları öyrənməyimiz, bilməyimiz kimi zərurət meydana çıxır. Elə bu səbəbdən də soydaşlarımızı bu sahədə marifləndirməyi qarşımıza məqsəd qoymuşuq. Dəyərli oxucularımıza təqdim etdiyimiz bu risalə aləmlərin Rəbbi olan Uca Allahın vacib buyurduğu, dinimizin ikinci əsası haqqındadır. Bu əsasın tələblərinə riayət etmək bütün sıxıntı, üzüntü, çətinlik və problemlərin mövcud olmasına baxmayaraq fərz edilmişdir. Təbii ki, söhbətimiz namaz və onunla birbaşa bağlı olan təharət (paklanmaq) haqqında olacaqdır. Namaz barəsində Uca Allah belə buyurur:

﴿إِنَّ ٱلصَّلَوٰةَ تَنْهَىٰ عَنِ ٱلْفَحْشَآءِ وَٱلْمُنكَرِ﴾

“Həqiqətən, namaz çirkin və yaramaz işlərdən çəkindirir.”[1]

İnanırıq ki, bir çox soydaşlarımız bu ayə barəsində müəyyən bilgilərə malikdirlər. Lakin biz, ona da inanırıq ki, təəssüflər olsun, bunu unudanlarımız da çoxdur. İnsanların bu qədər unutqan olduğunu əzəli elmi ilə bilən Rəbbimiz Adəm övladlarına Öz kitabı vasitəsilə daim bildiyi məsələləri belə yenidən təkrarlamağı və xatırlamağı tövsiyyə edib buyurur:

﴿وَذَكِّرْ فَإِنَّ ٱلذِّكْرَىٰ تَنفَعُ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٥﴾﴾

“Sən xatırlat! Çünki xatırlatmaq möminlərə fayda verir.”[2]

---

[1] «əl-Ənkəbut» surəsi, 45.
[2] «əz-Zariyat» surəsi, 55.

Bu kitabı yazmaqda digər bir məqsədimiz də namaz və təharətlə bağlı mövcud olan fikir müxtəlifliyi və anlaşılmazlıqlara son qoymaqdır. Çünki hamımıza məlumdur ki, dinimizdən zorla ayrı salındığımız illərdə şəriətin digər məsələlərində olduğu kimi, İslamın bu ərkanına da bəzi bidətlər (əlavələr, yeniliklər) edilmiş, bəzi hallarda isə ümumiyyətlə peyğəmbərimizin ﷺ sünnəsinə aid məsələlər əskildilmişdir. Lakin çoxları bu yenilik və əskiklərin fonunda namazın və ya dəstamazın batil olacağından xəbərsizdilər. Ümumiyyətlə hər bir müsəlman bilməlidir ki, dinlə bağlı hər hansı bir əməl yerinə yetirildikdə bu əməlin Allah tərəfindən qəbul olunması üçün iki hal mövcud olmalıdır:

Birincisi bu əməl heç bir kənar niyyətlə deyil, sırf ixlasla Allah rizasını qazanmaq üçün (yalnız Ondan qorxmaqla, Onu hər şeydən çox sevməklə və Onun rəhmətinə ümid bəsləməklə) olmalı, ikincisi isə bu əməl məhz Peyğəmbərimizin ﷺ etdiyi kimi (sünnəsinə uyğyn olaraq) olmalıdır. Bu iki şərtdən birinin olmaması həmin ibadəti (namazı, dəstamazı, orucu, zəkatı və s.) batil edir. Elə bu səbəbdən də biz bu məsələ ətrafında mövcud fikir ayrılığına son qoymaq üçün risaləmizi yalnız və yalnız Quran ayələri və səhih istinadlı hədislər əsasında yazmışıq. Bu kitabda qeyd olunanlar fiqhi məsələlər olduğu üçün çalışmışıq ki, islam alimlərinin rəylərini də nəzərə alaraq Quran və mötəbər hədislərin dəstəklədiyi hökmləri burada əks etdirək. Ancaq adətdir ki, hər bir əsər yazılandan sonra, "bunu artırsaydı daha yaxşı olardı", "bunu yazmasaydı daha gözəl olardı" deyənlər çox olar. Şübhəsiz ki bu, insan əməyinin bəhrəsidir. Bu tərcümənin nöqsanlardan və xətalardan xali olmadığı üçün, bu barədə qeyd və mülahizələrini bildirəcək oxuculara əvvəlcədən təşəkkür edirik. Onların dəyərli məsləhətləri bu kitabın gələcək nəşrlərində nəzərə alınacaqdır. Kamillik təkcə Allaha məxsusdur, məsum olan isə insanların ən şərəflisi Muhəmməd peyğəmbərdir ﷺ.

Uca Allahdan hər bir əməlimizin ixlasla yalnız Onun üçün edilməsini və Onun Peyğəmbərinin ﷺ yolunda olmasını diləyirik! Oxucularımıza bu yolda uğurlar, xeyir və bərəkət arzulayırıq. Unutmayaq ki, biz yalnız Allah üçün yaşayırıq və sonda Ona da dönəcəyik. O, hər şeyin hesabını tez çəkəndir!

Subaşına çıxmağın ədəbləri

1. Subaşına çıxan şəxs elə yer seçməlidir ki, insanlar onun nə özünü görə bilsinlər, nə orqanizmdən qazburaxma zamanı ehtimal olunan səsi eşitsinlər, nə də ifrazatın və qazın iyini duya bilsinlər;

2. Ayaqyoluna daxil olarkən aşağıdakı duanı oxumaq müstəhəbdır (bəyənilir);

«**Allahummə inni əuzu bikə minəl-xubsi vəl-xəbais**» Allahım, pislikdən və pis əməllərdən (erkək və dişi cinlərdən) Sənə sığınıram!

3. Ayaqyolundakı adam heç nə danışmamalı, salam verib-almamalı, zərurət olmadan çağırana cavab verməməlidir;

4. Subaşına çıxan şəxs qibləyə təzim etmək, onun ehtiramını gözləmək naminə üzünü və ya arxasını qibləyə çevirməməlidir;

5. Subaşına çıxan şəxs bədəninə nəcis və sidik dəyməsindən özünü gözləməlidir;

6. Subaşına çıxan şəxs insanların gedib-gəlmək üçün istifadə etdikləri yollardan və istirahət etmək üçün nəzərdə tutulan yerlərdən kənara çəkilməlidir;

7. Subaşına çıxan şəxs axmayan durğun sulara, özünün çimdiyi suyun içinə nəcis və ya sidik salmamalıdır;

8. Sidik ifraz etdikdə ayaq üstə durmaq bəyənilmir. Subaşına çıxan şəxs yalnız iki şərtlə bunu edə bilər;

a) Sidiyin paltarına və ya bədəninə sıçramayacağına əmin olduqda;

b) Başqalarının onun ayıb yerlərini görməyəcəyinə əmin olduqda.

9. Hər iki ifrazat üzvünün çıxışı su (tapılmadıqda isə daş və s.) ilə[1] təmizlənməlidir;

10. Ayaqyolunda sol əl ilə təmizlənmək lazımdır;

11. Ayaqyolundan çıxdıqda aşağıdakı duanı oxumaq müstəhəbdır (bəyənilir);

«**Ğufranəkə**» - (Allahım!) Məni bağışla!

12. Ayaqyoluna sol ayaqla daxil olmaq və sağ ayaqla çıxmaq müstəhəbdır (bəyənilir).

---

[1] Təmizləyici ehtiram olunan (Quran ayəsi, hədis, şəkil və s.) əşyalar, qida məhsulu, peyin, sümük və bu kimi vasitələrdən olmamalıdır.

Dəstəmaz

Uca Allah buyurur:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا قُمۡتُمۡ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ فَٱغۡسِلُواْ وُجُوهَكُمۡ وَأَيۡدِيَكُمۡ إِلَى
ٱلۡمَرَافِقِ وَٱمۡسَحُواْ بِرُءُوسِكُمۡ وَأَرۡجُلَكُمۡ إِلَى ٱلۡكَعۡبَيۡنِۚ ﴾

“Ey iman gətirənlər! Namaza durarkən üzünüzü və dirsəklərə qədər əllərinizi yuyun, başınıza məsh çəkin və topuqlara qədər ayaqlarınızı *yuyun*.”[1]

Dəstəmazın şərtləri

Dəstəmaz alan şəxs aşağıdakı şərtləri özündə cəm etməlidir:

1. Müsəlman olmalı;
2. Həddi-büluğa çatmalı;
3. Ruhi xəstə olmamalı;
4. Təmiz su tapmalı;
5. Niyyət etməli;
6. Suyun dəriyə çatmasına mane olan hər bir amili (boya, lak və s.) aradan qaldırmalı və əzalarda quru yer saxlamamalı;
7. Bədəni nəcasətdən təmizlənməli;
8. Sidik və ya nəcisdən azad olmalı.

Dəstəmazı batil edən amillər

1. Ön və arxa ifrazat çıxışlrından xaric olan sidik, nəcis, məzi, yel, istihazə halında gələn qan və s.
2. Dərin yuxuya getmək və ya huşu itirmək;
3. Dəvə əti yemək (Bəzi alimlərin rəyinə görə);
4. Övrət yerinə bilavasitə toxunmaq. (Bəzi alimlərin rəyinə görə).

Dəstəmazı batil etməyən amillər

1. Ön və arxa ifrazat çıxışlarından başqa bədənin istənilən yerindən çıxan qan və s;
2. Qadına şəhvətlə və ya şəhvətsiz bilavasitə toxunmaq;
3. Odda bişmiş yeməkdən yemək;

---

[1] «əl-Maidə» surəsi, 6.

4. Dəstəmazın pozulmasına şəkk etmək;
5. Qəh-qəhə ilə gülmək;
6. Meyitə toxunmaq;
7. Qusmaq;
8. Mürgüləmək;
9. Murdar şeyə toxunmaq; (murdar şeyə toxunduqda onu su ilə təmizləmək kifayətdir)

Dəstəmaz almağın qaydası

Dəstəmaz alan şəxs ürəyində dəstəmaz üçün niyyət edib dəstəmaz almaq istədiyini fikrindən keçirməli, bunu dillə deməməlidir. Çünki Peyğəmbər ﷺ nə dəstəmaz alandan, nə namaz qılandan, nə də hər hansı başqa bir ibadətdən qabaq niyyət edərkən niyyətini dillə deməmişdir. Allahın adını çəkib, yəni (bismilləh) deyib əlləri üç dəfə yumaq (şəkil 1). Sonra üç dəfə ağızı yaxalamaqla burnuna su çəkib qaytarmaq (şəkil 2-3) və üzünü üç dəfə bir qulağından o birinədək eninə və başının tüklü yerindən başlamış çənənin (və ya saqqalın) aşağısınadək uzununa yumaq (şəkil 4).[1] Sonra hər iki qolunu üç dəfə barmaqların ucundan dirsəklərə qədər (dirsəklər də daxil olmaqla) sağ qoldan başlamaq şərtilə yumaq (şəkil 5). Sonra yaş əllərlə başa məsh etmək. Yəni əlləri isladıb başın qabaq hissəsindən (alının sonundan) arxasınadək (boyunadək) çəkmək, sonra başladığı yerə qaytarmaq (şəkil 6). Sonra şəhadət barmaqlarını qulaqların deşiklərinə salıb baş barmaqları qulaqların arxasına çəkməklə qulaqlara məsh etmək (şəkil 7). Sonra ayaqları üç dəfə barmaqların ucundan topuqlara qədər (topuqlar da daxil olmaqla), əvvəl sağ, sonra sol ayağı yumaq (şəkil 8). Ayaqları yuyarkən barmaqların arası yuyulmalı və topuğun alt nahiyəsinə suyun çatmasına diqqət yetirilməlidir. Dəstəmaz alıb qurtardıqdan sonra aşağıdakı duanı oxumaq.

«Əşhədu ən lə ilahə illəllahu vəhdəhu lə şərikə ləhu və əşhədu ənnə Muhəmmədən abduhu və Rasuluhu. Allahumməc'alni minət-təvvabinə vəc'alni minəl-mutətahhirin!»

Duanın tərcüməsi: Mən şahidlik edirəm ki, Allahdan başqa məbud yoxdur, O təkdir, Onun şəriki yoxdur və şahidlik edirəm ki, Muhəmməd Onun qulu və elçisidir! Allahım! Məni tövbə edənlərdən et! Və məni təmizlənənlərdən et!

---

[1] Ağız, burun və üzün yuyulmasında ardıcıllıq vacib deyildir.

Şəkil 1

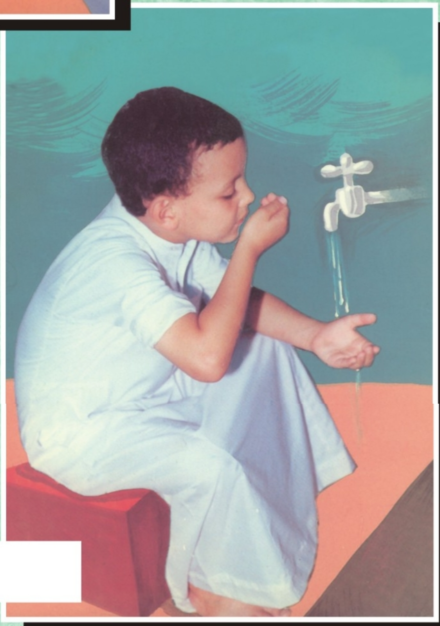

Şəkil 2

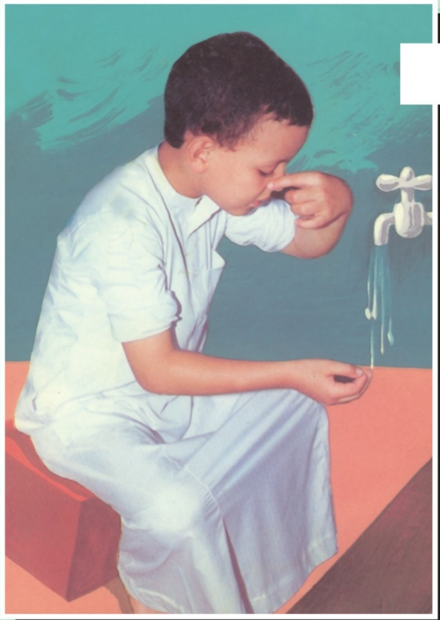

Şəkil 3

Şəkil 4

Şəkil 5

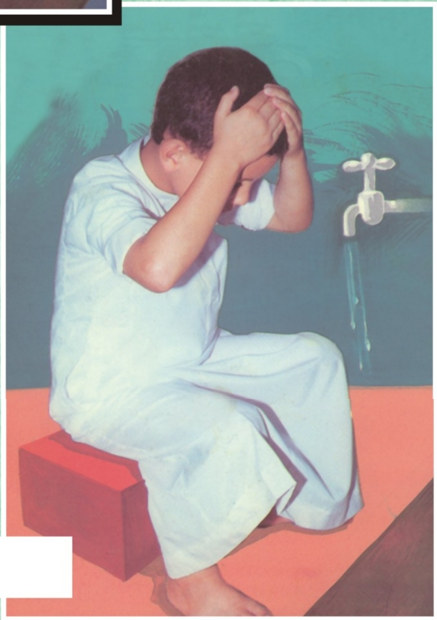

Şəkil 6

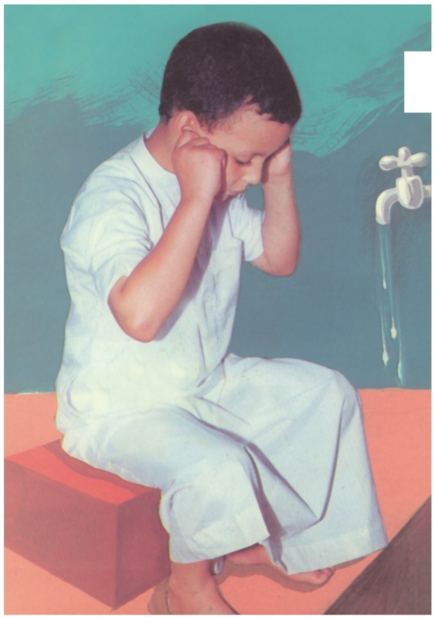

Şəkil 7

Şəkil 8

Qüslü vacib edən hallar

1. Cinsi əlaqədən sonra (əlaqədə olanların hər hansı birindən, yaxud hər ikisindən sperma xaric olmamışsa belə), həmçinin şəhvət hissi keçirmək nəticəsində yuxulu və ya ayıq olarkən sperma xaric olmuşsa.

2. Heyz[1] və nifasdan[2] təmizləndikdən sonra;

3. Cümə gününün qüslü;

4. Ölüm: Vəfat etmiş müsəlmanın meyiti qüsl olunmalıdır (şəhidlər müstəsnadır);

5. İslam dininə daxil olmaq.

Hansı hallarda qüsl etmək bəyənilir?

1. Meyitə bilavasitə toxunan adamın qüsl etməsi;

2. Həcc və ümrə ziyarəti məqsədilə Məkkə şəhərinə daxil olmazdan əvvəl ihram libası geymək üçün qüsl edilməsi;

3. Yenidən cinsi əlaqəyə girmək üçün qüsl etmək;

4. İstihazə[3] olan qadının hər bir namazı qılması üçün qüsl etməsi;

Qüsl etməyin qaydası

Niyyət etdikdən sonra [bismilləh] deyib əlləri yumaq. Sonra cinsiyyət üzvünü yumaq. Sonra dəstəmaz almaq.[4] Sonra üç dəfə başa su töküb əl ilə onu saçların dibinə çatdırmaq. Sonra bədənin qalan yerini üç dəfə yumaq. Sonra isə ayaqları yumaq (Yəni, Peyğəmbərin ﷺ etdiyi kimi qüsl etmək).

Bədən üzvlərindən biri tənziflə sarınmış və ya gips qoyulmuş müsəlman dəstamaz almaq və qüsl etmək istədikdə sağlam üzvləri yumalı, sarınmış xəstə üzvün üstünə isə məsh çəkməlidir. Əgər məsh etmək yaraya ziyan edərsə bu vaxt təyəmmüm etmək lazımdır.

Nə zaman təyəmmüm etmək olar?

1. Su tapılmadıqda və ya istər qüsl, istərsə də dəstəmaz alaraq paklaşmağa kifayət qədər su olmadıqda;

---

[1] Həddi-büluğa çatmış qızlarda, həmçinin qadınlarda hər ay uşaqlıqdan qan ifrazıdır; buna adət, aybaşı da deyirlər.

[2] Doğuşdan sonra müəyyən vaxtadək uşaqlıqdan qan ifrazıdır.

[3] Bəzi qadınlarda heyz müddəti bitdikdən sonra uşaqlıqdan qan ifrazıdır.

[4] Dəstəmaza başladıqda niyyət edib bismilləh demək və qurtardıqda duanı oxumaq lazım deyil.

2. Dəstəmaz almalı, yaxud qüsl etməli adam yaralı və ya xəstə olduqda halının pisləşməsindən, yaxud xəstəliyinin uzanmasından qorxduğu zaman;

3. Hava çox soyuq olduqda, dəstəmaz alan, yaxud qüsl edən adam soyuq sudan istifadə etdiyi təqdirdə ona zərər toxunacağından qorxduqda, yaxud sudan istifadə etmək (qızdırmaq və s.) imkanı olmadıqda.

4. İçməli su sarıdan korluq çəkdikdə, xörək bişirmək üçün su çatmadıqda və digər zəruri məqsədlərdən ötrü suya ehtiyac olduqda;

5. Yaxınlıqda olan suya çatmaq mümkün olmadıqda, məsələn: düşmənin və ya yırtıcı heyvanın onun suya yaxınlaşmasına mane olduğu, yaxud canı, namusu və malından qorxduğu halda, həbsdə olduqda, yaxud suyu quyudan çıxarmağa gücü çatmadıqda və s.

Təyəmmümü batil edən amillər

Əvvəldə göstərilmiş dəstəmaz və qüslü batil edən amillər təyəmmümü də batil edir.

Bura su tapılmadığı halda təyəmmüm edilmişsə, su tapılandan sonra onun batil olmasını və sudan istifadə etməyə imkanı olmadığı üçün təyəmmüm etmiş adamın bu imkanı əldə etməsini də əlavə etmək olar.

Təyəmmüm edib namaz qılmış şəxs su tapılandan sonra təyəmmümlə qıldığı namazı təkrar etməməlidir.

Təyəmmüm alınan namazın vaxtının çıxması həmən təyəmmümü batil etmir.

Təyəmmüm etməyin qaydası

Təyəmmüm edən kəs öncə niyyət etməli, sonra **"bismilləh"** deyib ovuclarının içini təyəmmüm üçün seçilmiş yerə bir dəfə vurmalı, sonra da əllərini üzünə çəkməli və biləyə qədər bir-birinə sürtməlidir.

Təyəmmüm yalnız təmiz torpaq[1] və buna bənzərlə[2] edilməlidir.

Su ola-ola səbəbsiz yerə təyəmmüm almaq şəriətə müxalifdir və bu cür qılınan namaz batildir. Ona görə də hətta namazın vaxtı çıxırsa da qüsl və ya dəstəmaz əvəzinə təyəmmüm etmək olmaz. Su ilə qüsl və ya dəstəmaz alıb sonra namaz qılınmalıdır.

---

[1] Sement, gips, əhəng və s. kimi kimyəvi maddələr qatışıqlı olmamalıdır.

[2] Daş, kəsək və s.

«N A M A Z»

Uca Allah buyurur:

﴿ وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ وَيُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُواْ ٱلزَّكَوٰةَۚ وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلۡقَيِّمَةِ ٥ ﴾

"Halbuki onlara, dini məhz Allaha məxsus edərək, həniflər kimi ibadət etmək, namaz qılmaq və zəkat vermək əmr olunmuşdu. Doğru din də elə budur!"[1]

Malik ibn Huveyris ﷺ rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ dedi: «Mənim necə namaz qıldığımı görürsünüz, siz də elə namaz qılın!…»[2]

Namazın şərtləri

Namaz qılmaq, həddi-büluğa çatmış, ağlı başında olan hər bir müsəlmana vacibdir.

1. Pak olmaq;

2. Hər namazı vaxtında qılmaq;

3. Bədəni, paltarı və namaz qılınan yeri nəcasətdən (murdarlıqdan) təmizləmək;

4. Övrət[3] yerlərini örtmək;

5. Qibləyə tərəf durmaq.

6. Hər namaz üçün (qəlbdə) niyyət etmək.

Namazı batil edən amillər

1. Dindən dönmək (Allah bizi və sizi xüsusilə bundan qorusun!);

2. Rükn, vacib və şərtlərdən hər hansı birini qəsdən tərk etmək;

3. Namaz əsnasında bilərəkdən artıq (namaza aid olmayan söz) danışmaq və ya hərəkət etmək;

4. Bilərəkdən rükuların, səcdələrin, qiyamların (ayaq üstdə duruşların) və qüudların (oturuşların) sayını artırmaq;

---

[1] «əl-Bəyyinə» surəsi, 5.

[2] Səhih əl-Buxari, 631; Səhih Muslim, 1533.

[3] Kişi üçün göbəkdən dizə qədər, qadın üçün isə əl və üzdən başqa bədənin hər yeri.

5. Surələri oxuduqda bilərəkdən ya hərfləri, ya kəlmələri, ya da ayələri düz oxumamaq. Bu, Allah tərəfindən nazil olan tərtibin bilərəkdən pozulduğuna görədir.

6. Bilərəkdən namaz əsnasında bir şey yemək və ya içmək;

7. Qəh-qəhə ilə gülüş (təbəssüm müstəsnadır);

8. Bilərəkdən tələffüz olunan rükn[1] və vacibləri[2] dili tərpətmədən (qəlbdən keçirtməklə) yerinə yetirmək.

9. Təyəmmüm etdikdən sonra namaz qılınan vaxt su tapılsa.

Namazda bəyənilməyən əməllər (məkruhlar)

1. Yuxarı baxmaq;

2. Səbəbsiz yerə başı döndərmək;

3. Namazdan yayındıran şeylərə baxmaq;

4. Əlləri belə qoymaq;

5. Səcdədə dirsəkləri yerə qoymaq;

6. Gözləri yummaq;

7. Səbəbsiz yerə namazı batil etməyən artıq hərəkətlər etmək (qaşınmaq, tərpənmək və s.);

8. Ortalığa yemək qoyulduğu zaman;

9. Eyni rək'ətdə Fatihəni təkrar oxumaq;

10. Sidiyi, havanı və s. zorla saxlayaraq ayaqyoluna getməmək.

11. Namazdan qabaq pencəyin və ya köynəyin qollarını çırmalamaq;

12. Çiyni açıq namaz qılmaq;

13. Üzərində müxtəlif heyvan, quş, insan və s. şəkli olan paltarda, habelə bu növ şəkillərin qarşısında və ya üstündə namaz qılmaq;

14. Namaz qılanın qabağında sütrənin[3] olmaması;

15. Niyyəti ürəkdə deyil, dillə ifadə etmək;

16. Rükuda olarkən belin və qolların düz olmaması;

17. Sıraların tam şəkildə düzəldilməməsi, namaz qılanlar arasında boşluğun olması;

18. Səcdə zamanı başla dizlər, həmçinin dirsəklərlə bel arasında məsafə (boşluq) qoymamaq.

19. Camaat namazında imamdan qabaq hərəkət etmək.

20. Rüku və səcdədə Quran oxumaq.

21. Məsciddə yer seçib daima yalnız o yerdə namaz qılmaq.

---

[1] İlk təkbir, Fatihə surəsi, sonuncu təşəhhüd, salamlar.

[2] İlk təkbirdən sonrakı təkbirlər, **«Səmi-Allahu limən həmidəh»**, **«Rabbənə və ləkəl həmd»**, **«Sübhanə Rabbiyəl-Azim»**, **«Sübhanə Rabbiyəl-Ə'lə»**, **«Rabbiğfirli»**, ilk təşəhhüd.

[3] Təqribən dirsək hündürlüyündə olan ağac və ya ona bənzər əşyanın qoyulması.

Namazın qılınması üçün qadağan olunmuş yerlər

1. Murdar yerlər;

2. Qəbrstanlıqda (meyit dəfn olunmuş yerdə), qəbrə üz tutmaqla və ya onun üstündə namaz qılmaq (cənazə namazı müstəsnadır);

3. Hamam və tualetdə;

4. Dəvə saxlanılan yerdə;

Azan

[Allahu Əkbər] – Allah ən böyükdür! – dörd dəfə;

[Əşhədu ən lə iləhə illəllah] – Mən şahidlik edirəm ki, Allahdan başqa heç bir ilahi[1] yoxdur! – iki dəfə;

[Əşhədu ənnə Muhammədən rasulullah] – Mən şahidlik edirəm ki, Muhəmməd Allahın elçisidir! – iki dəfə;

[Hayyə aləs-saləh] – Namaza tələsin! – iki dəfə;

[Hayyə aləl-fələh] – Səadətə qovuşmağa tələsin! – iki dəfə;

[Allahu Əkbər] – iki dəfə;

[Lə iləhə illəllah] – bir dəfə.

İqamə

[Allahu Əkbər] – iki dəfə;

[Əşhədu ən lə iləhə illəllah] – bir dəfə;

[Əşhədu ənnə Muhammədən rasulullah] – bir dəfə;

[Hayyə aləs-saləh] – bir dəfə;

[Hayyə aləl-fələh] – bir dəfə;

[Qad qamətis salət] – Artıq namaz başladı! – iki dəfə;

[Allahu Əkbər] – iki dəfə;

[Lə iləhə illəllah] – bir dəfə.

Namaz qılmağın qaydası

Namaz qılan şəxs heç bir dönmə və fırlanma hərəkətinə yol vermədən bütün bədəni ilə Qibləyə (Məkkə şəhərindəki müqəddəs Kəbəyə tərəf) üz tutmalıdır. Sonra hansı namazı qılmaq niyyətində olduğunu ürəyindən keçirməlidir. Sonra **"Allahu Əkbər"** deyib əllərini çiyinləri və ya qulaqları səviyyəsinə qaldırmalıdır (şəkil 1). Buna ihram təkbiri deyilir. Sonra sağ əlinin ovcunu sol əlinin üstünə qoymaq şərtilə əllərini sinəsinə qoymalıdır (şəkil 2). Buna qiyam deyilir. Sonra başlanğıc

---

[1] İbadət olunmağa haqqı çatan.

(istiftah) adlanan duanı oxumalıdır: «**Subhanəkə Allahummə və bihəmdikə və təbarəkəs-mukə və təalə cəddukə və lə ilahə ğayrukə».**[1]

Duanın tərcüməsi: Allahım! Sən pak və müqəddəssən. Sənə həmd olsun. Sənin adın mübarək, əzəmətin ucadır. Səndən başqa məbud yoxdur!

Sonra «**Əuzu billəhi minəş-şeytanir-racim**» deməlidir:

Duanın tərcüməsi: Lənətlənmiş şeytandan Allaha sığınıram.

Sonra əl-Fatihə surəsini oxumalıdır: «**Bismilləhir-rəhmanir-rahim. Əlhəmdu lilləhi rabbil-aləmin. Ərrəhmanir-rahim. Maliki yaumiddin. İyyakə nə'budu və iyyakə nəstəin. İhdinəs-sıratal-mustəqim. Sıratal-ləzinə ən'amtə aleyhim, ğeyril-məğdubi aleyhim vələddallin**».

Surənin tərcüməsi: Mərhəmətli və Rəhmli Allahın adı ilə! Həmd olsun aləmlərin Rəbbi Allaha, Mərhəmətli və Rəhmliyə, Haqq-hesab gününün Hökmdarına! Biz yalnız Sənə ibadət edir və yalnız Səndən kömək diləyirik. Bizi doğru yola yönəlt – nemət bəxş etdiyin şəxslərin yoluna, qəzəbə uğramışların və azmışların *yoluna* deyil!

Sonra Amin deməlidir: tərcüməsi - İlahi qəbul et!

Sonra Qurandan bildiyini (istədiyi qədər) oxumalıdır. Sonra rüku etməli (şəkil 3), yəni Allaha təzim edərək belini əyməli, belini əyərkən «**Allahu Əkbər**» deməli və əllərini çiyinləri səviyyəsinə qaldırmalıdır. Yaxşı olar ki, belini çanaqdan düz əyib başını qabağa düz tutsun və əllərini dizlərinin üstünə barmaqları bir-birindən aralı olmaq şərtilə qoysun. Rüku vəziyyətində olarkən üç dəfə «**Subhanə rabbiyəl-azim**» deməlidir.

Duanın tərcüməsi: Böyük Rəbbim pak və müqəddəsdir! Bunları da əlavə etmək müstəhəbdir: «**Subhanəkə Allahummə Rabbənə və bihamdikə, Allahummə-ğfirli**»

Duanın tərcüməsi: Allahım! Sən pak və müqəddəssən. Ey Rəbbimiz! Sənə həmd olsun. Allahım, məni bağışla!

Sonra «**Səmi Allahu limən həmidəh**» deyə-deyə rüku vəziyyətindən qalxmalı və əllərini çiyinləri səviyyəsinə qaldırmalıdır.

Duanın tərcüməsi: Allah Ona həmd edəni eşitdi!

Rükudan qalxıb dikəldikdən sonra «**Rabbənə və ləkəl həmd**» və ya «**Rabbənə və ləkəl həmd! Həmdən kəsiran tayyibən mubarakən fih**» deməlidir.

Birinci duanın tərcüməsi: Ey Rəbbimiz! Sənə həmd olsun!

İkinci duanın tərcüməsi: Ey Rəbbimiz! Sənə həmd olsun; (özü də) çoxlu, xoş, mübarək bir həmd!

---

[1] Sünnədə başqa istiftah duaları da varid olub.

Sonra birinci səcdəyə gedə-gedə «**Allahu Əkbər**» deməli (şəkil 4), hər iki əlinin pəncəsi, iki dizi və hər iki ayağının barmaqları üzərində yerə çökməli, qollarının dirsəkdən yuxarı hissəsini böyürlərindən aralamalı, dirsəkləri yerə qoymamalı, barmaqlarının uclarını qibləyə yönəltməlidir. Bu zaman dizlərini bir-birindən aralı tutmalı, dabanlarını isə birləşdirməlidir. Səcdə vəziyyətində olarkən üç dəfə **«Subhanə Rabbiyəl-Ə'la»** deməlidir.

Duanın tərcüməsi: Ən Uca Rəbbim pak və müqəddəsdir! Bunları da əlavə etmək müstəhəbdir: **«Subhanəkə Allahummə Rabbənə və bihamdikə, Allahummə-ğfirli»**

Sonra səcdədən başını qaldıra-qaldıra «**Allahu Əkbər**» deməlidir.

Sağ əlini barmaqları açıq şəkildə sağ budunun dizə yaxın yerinə, sol əlini də barmaqları açıq şəkildə sol budunun dizə yaxın yerinə qoymalıdır. İki səcdə arasındakı oturuşu (şəkil 5) zamanı **«Rabbi-ğfir li, Rabbi-ğfir li»** və ya **«Allahummə-ğfir li, vərhəmni, vəhdini, vəcburni, və afini, vərzuqni, vərfə'ni»** deməlidir.

Duanın tərcüməsi: Rəbbim, məni bağışla! Rəbbim, məni bağışla! Allahım! Məni bağışla, mənə rəhm et, məni doğru yola yönəlt, mənə lütf et, mənə salamatlıq ver, mənə ruzi yetir və məni ucalt!

Sonra birinci səcdədə dediklərini, etdiklərini, səcdəyə gedərkən təkbiri təkrar etməklə ikinci səcdəni yerinə yetirməlidir.

Sonra ikinci səcdədən qalxa-qalxa «**Allahu əkbər**» deməlidir. Bunun ardınca başlanğıc duasını oxumadan birinci rək'ətdə dediklərini və etdiklərini təkrarlamaqla ikinci rək'əti qılmalıdır. İkinci rək'əti qılıb qurtarandan sonra «**Allahu əkbər**» deyib sol ayağının üstündə pəncəsinin üzünü yerə qoymaqla yanakı oturub sağ ayağını barmaqları üstdə şaquli vəziyyətdə saxlamalı və sağ əlini sağ budunun dizə yaxın hissəsinə qoyaraq adsız və çeçələ barmaqlarını qatlamalı, dua edərkən şəhadət barmağı qaldırıb yuxarı-aşağı hərəkət etdirməli və ya düz saxlamalı, baş barmağın və orta barmağın uclarını qoşalaşdırıb halqa şəklində saxlamalıdır. Sol əlini isə barmaqları açıq şəkildə sol budunun dizə yaxın yerinə qoymalıdır. Bu oturuş zamanı təşəhhüd, salavat və istiazə (Allaha pənahaparma) dualarını oxumalıdır: **«Ət-təhiyyətu lilləhi, vəs-saləvatu, vət-tayyibətu, əs-səlamu aleykə əyyuhən-nəbiyyu və rahmətullahi və bərakətuhu, əs-səlamu aleynə və alə ibadilləhis-Salihin. Əşhədu ən lə ilahə illəllah və əşhədu ənnə Muhəmmədən abduhu və rasuluhu. Allahummə salli alə Muhəmmədin və alə ali Muhəmməd, kəmə salleytə alə İbrahimə və alə ali İbrahim, innəkə həmidun məcid. Allahummə barik alə Muhəmmədin**

və alə ali Muhəmməd, kəmə barəktə alə İbrahimə və alə ali İbrahim, innəkə həmidun məcid. Allahummə inni əuzu bikə min əzabil-qabri, və min əzabi Cəhənnəmə, və min fitnətil-məhyə vəl-məmati, və min şərri fitnətil-məsihid-dəccal».

Duanın tərcüməsi: Salamlar, dualar və gözəl şeylər Allaha aiddir. Ey Peyğəmbər, sənə salam olsun, Allahın mərhəməti və Onun bərəkəti (olsun)! Bizə və Allahın əməlisaleh qullarına salam olsun! Mən şahidlik edirəm ki, Allahdan başqa məbud yoxdur və şahidlik edirəm ki, Muhəmməd Onun qulu və elçisidir. Allahım! İbrahimə və İbrahimin ailəsinə xeyir-dua verdiyin kimi, Muhəmmədə və Muhəmmədin ailəsinə də xeyir-dua ver! Şübhəsiz ki, Sən Tərifəlayiqsən, Şan-şöhrətlisən! Allahım! İbrahimə və İbrahimin ailəsinə bərəkət verdiyin kimi, Muhəmmədə və Muhəmmədin ailəsinə də bərəkət ver! Şübhəsiz ki, Sən Tərifəlayiqsən, Şan-şöhrətlisən! Allahım! Qəbir əzabından, Cəhənnəm əzabından, həyatın və ölümün fitnəsindən, dəccal məsihin fitnəsinin şərindən Sənə pənah aparıram!

Sonra dua edib Rəbbindən dünya və axirət nemətlərindən istədiyini diləyə bilər.

Sonra sağ tərəfə salam verir (şəkil 6): **«Əs-sələmu aleykum və rahmətullah»** - Sizə salam olsun və Allahın mərhəməti yetişsin! - Sol tərəfə də eləcə salam verə bilər.

Namaz üç, yaxud dörd rək'ətdən ibarət olsa, təşəhhüd duasını bu cümləyə qədər oxumalıdır: **«Əşhədu ən lə ilahə illəllah və əşhədu ənnə Muhəmmədən abduhu və rasuluhu».** Sonra **«Allahu əkbər»** deyərək ayağa qalxmalı və bu zaman əllərini çiyinləri səviyyəsinə qaldırmalıdır.

Sonra namazının qalan hissəsini də ikinci rək'əti qıldığı kimi qılmalıdır. Fərq yalnız bundan ibarətdir ki, sonrakı rək'ətlərdə başqa surə oxumayıb əl-Fatihə ilə kifayətlənir. Sonra yanakı (təvərrük qaydasında) oturmalı, bu zaman sağ ayağını (əvvəl göstərildiyi kimi) şaquli vəziyyətdə saxlamalı və sol ayağını onun altından sağ tərəfə çıxarmalı, əllərini birinci təşəhhüdü oxuyarkən olduğu kimi, budlarının üstünə qoymalıdır. Bu oturuş zamanı təşəhhüd, salavat və istiazə dualarını bütünlüklə oxumalıdır. Sonra sağ tərəfə salam verib deməlidir: **«Əs-sələmu aleykum və rahmətullah»** - Sol tərəfə də eləcə salam verə bilər.

Şəkil 1

Şəkil 2

Şəkil 3

Şəkil 4

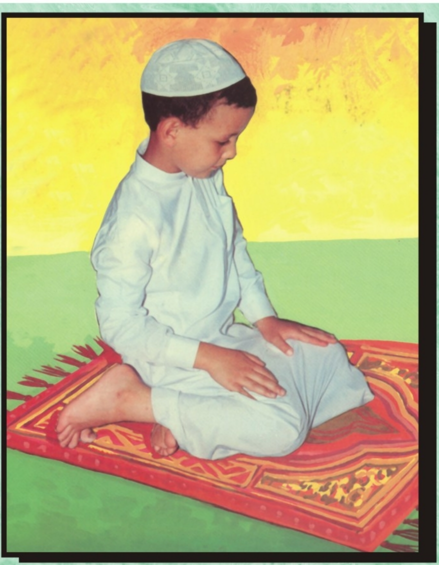

Şəkil 5

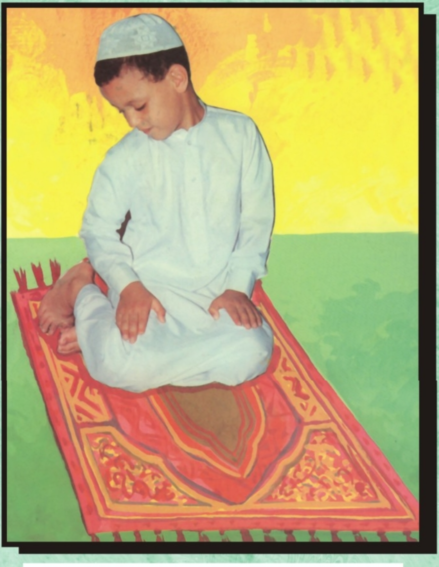

Şəkil 6

Namazdan sonra edilən zikrlər

3 dəfə: «**Əstəğfirullah**» – *Allahdan bağışlanma diləyirəm!*

«Allahummə Əntəs-səlam və minkəs-səlam təbəraktə ya zəl-cəlali vəl-ikram» – *Allahım! Salam Sənsən və əmin-amanlıq Səndəndir. Ey əzəmət və ehtiram sahibi! Sən xeyirxahsan.*[1]

«Lə ilahə illəllahu vəhdəhu lə şərikə ləhu. Ləhul-mulku və ləhul-həmdu və huvə alə kulli şeyin qadir. Allahummə, lə maniə limə ə'taytə və lə mu'tiyə limə mənə'tə və lə yənfəu zəl-cəddi minkəl-cəddu» – *Allahdan başqa məbud yoxdur, O təkdir, Onun şəriki yoxdur. Mülk Onundur və həmd Onadır! O hər şeyə Qadirdir! Allahım! Sənin verdiyinə mane olacaq, mane olduğunu da verəcək (bir kəs) yoxdur. Heç bir hörmət sahibinə Sənin yanında hörməti fayda verməz.*[2]

«Lə ilahə illəllahu vəhdəhu lə şərikə ləhu. Ləhul-mulku və ləhul-həmdu və huvə alə kulli şeyin qadir. Lə həulə və lə quvvətə illə billəh. Lə ilahə illəllahu, və lə nə'budu illə iyyah. Ləhun-ni'mətu və ləhul-fədlu və ləhus-sənaul-həsənu. Lə ilahə illəllahu muxlisinə ləhud-dinə və ləu kərihəl-kafirun» – *Allahdan başqa məbud yoxdur, O təkdir, Onun şəriki yoxdur. Mülk Onundur və həmd Onadır! O hər şeyə Qadirdir! Qüdrət və güc yalnız Allahdadir! Allahdan başqa məbud yoxdur. Biz yalnız Ona ibadət edirik. Nemət Onundur, lütf Onundur və gözəl tərif Onadır. Allahdan başqa məbud yoxdur. Kafirlərə xoş gəlməsə də, biz dini yalnız Ona məxsus edirik!*[3]

33 dəfə: «**Subhanallah**», 33 dəfə: «**Əlhəmdu lilləh**», 33 dəfə: **«Allahu Əkbər»** – *Allah pak və müqəddəsdir. Həmd Allahadır. Allah Böyükdür!* Axırda isə bir dəfə:

«Lə ilahə illəllahu vəhdəhu lə şərikə ləhu. Ləhul-mulku və ləhul-həmdu və huvə alə kulli şeyin qadir» – *Allahdan başqa məbud yoxdur, O təkdir, Onun şəriki yoxdur. Mülk Onundur və həmd Onadır! O hər şeyə Qadirdir!*[4]

Hər namazdan sonra əl-İxlas, əl-Fələq, ən-Nas surələrini oxumaq.[5]

Bismilləhir-rəhmanir-rahim «Qul huvallahu Əhəd. Allahus-Saməd. Ləm yəlid va ləm yuləd. Va ləm yəkulləhu kufuvan Əhəd».

---

[1] Səhih Muslim, 1/414.
[2] Səhih əl-Buxari, 1/255; Səhih Muslim, 1/414.
[3] Səhih Muslim, 1/415.
[4] Səhih Muslim, 1/418. Oradakı hədisdə deyilir: «Kim hər namazdan sonra bu duanı oxusa, günahları dərya köpüyü qədər olsa belə, bağışlanar».
[5] Əbu Davud, 2/86; ən-Nəsai, 3/68;

Bismilləhir-rəhmanir-rahim «Qul ə‘uzu birabbil-fələq. Min şərri mə xaləq. Va min şərri ğasiqin izə vəqab. Və min şərrin-nəffasati fil-uqad. Və min şərri hasidin izə həsəd».

Bismilləhir-rəhmanir-rahim «Qul ə‘uzu birabbin-nəs. Məlikin-nəs. İləhin-nəs. Min şərril-vasvasil-xannəs. Əlləzi yuvasvisu fi sudurin-nəs. Minəl-cinnəti van-nəs».

Hər namazdan sonra ayətul Kursi (əl-Bəqərə, 255) oxumaq.[1]

«Allahu lə iləhə illə huval-həyyul-Qayyum lə tə‘xuzuhu sinətun və lə naum ləhu ma fis-səmavati və ma fil-ardi mən zəlləzi yəşfə‘u indəhu illə bi iznihi ya‘ləmu mə bəynə əydihim və ma xalfəhum və lə yuhitunə bişey‘in min ilmihi illə bimə şə‘ə vasia kursiyyuhus-səməvati vəl-ardi və lə yə‘uduhu hifzihumə və huval-Aliyyul-Azim».*

* – Kim bu ayəni hər namazdan sonra oxuyarsa, cənnətə girməsi ilə arasında ancaq ölüm durar.

Sübh (səhər) və Məğrib (axşam) namazlarından sonra 10 dəfə:

«Lə ilahə illəllahu vəhdahu lə şərikə ləhu, ləhul-mulku və ləhul-həmdu, yuhyi və yumitu və huvə alə kulli şeyin qadir» – *Allahdan başqa məbud yoxdur, O təkdir, Onun şəriki yoxdur. Mülk Onundur və həmd Onadır! Dirildir və öldürür. O hər şeyə Qadirdir!*[2]

Sübh (səhər) namazından sonra:

«Allahummə, inni əs'ələkə ilmən nafiən və rizqan tayyibən və amələn mutəqabbələn» – *Allahım! Səndən faydalı elm, təmiz ruzi və məqbul əməl diləyirəm!*[3]

Cümə namazı

Cümə namazı iki xütbə və iki rək'ət səslə qılınan namazdan ibarətdir. Bu namazdan yalnız sonra (daima) iki və ya dörd (iki-iki) rək'ət sünnə namazı qılmaq olar.

Cümə namazının fəziləti barəsində Uca Allah belə buyurur:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَوٰةِ مِن يَوۡمِ ٱلۡجُمُعَةِ فَٱسۡعَوۡاْ إِلَىٰ ذِكۡرِ ٱللَّهِ وَذَرُواْ
ٱلۡبَيۡعَۚ ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ٩﴾

[1] ən-Nəsai; bax: «Səhih əl-Cami», 5/339.
[2] ət-Tirmizi, 5/515; Əhməd, 4/227; Həmçinin bax: «Zad əl-Məad», 1/300.
[3] İbn Macə və başqaları. Bax: İbn Macə, 1/152; «Məcməuz-Zəvaid», 10/111.

«Ey iman gətirənlər! Cümə günü namaza çağırılanda Allahı yad etməyə tələsin və ticarəti dayandırın. Bilsəniz, bu sizin üçün nə qədər xeyirlidir»![1]

Əbu Hüreyrə ﷺ rəvayət edir ki, **«Peyğəmbər ﷺ dedi: "Cənabət qüslü (kimi qüsl) edib, cümə gününün *ilk saatında*[2] məscidə gedən şəxs bir dəvə, ikinci saatında gedən bir öküz, üçüncü saatında gedən bir qoç, dördüncü saatında gedən bir xoruz, beşinci saatında gedən isə bir yumurta qurban etmiş[3] kimidir. İmam minbərə çıxdıqda isə artıq mələklər onun xütbəsini dinləyər"»[4]**

"Cümə namazını qılmaq yalnız aşağıdakı sifətlərə malik olan şəxsə vacibdir:

* Kişi olmalı (qadın müstəsnadır);

* Azad insan olmalı (qul, dustaq və s. azad olmayan müstəsnadır və yalnız icazə verildiyi zaman onlara Cümə namazına getmək vacibdir);

* Mükəlləf - həddi-büluğa çatmış, ağıllı-olmalı (uşaq və ruhi xəstə müstəsnadır);

* Müsəlman olmalı (kafir müstəsnadır);

* Yaşadığı yerin vətəndaşı olmalı (müsafir və müvəqqəti qeydiyyatda olan sakin müstəsnadır);

Müstəsna olan şəxslərin (kafir və ruhi xəstədən başqa) Cümə namazına getməsi müstəhəbdir."

Cümə namazında olanların sayı üç və daha çox olmalıdır. Üç nəfərdən az Cümə namazı qılmaq olmaz.

Cümə namazının ikinci rək'ətinin rükusuna və ondan əvvəl namaza yetişən şəxs Cümə namazını qılmış sayılır, ikinci rək'ətin rükusundan sonra namaza yetişən şəxs isə Cümə namazına gecikmiş hesab olunur və o Zöhr namazını qılmalıdır.

Bayram namazı

İslam dinində yalnız iki bayram mövcuddur ki, bunlar da «Fitr (Oruc)» və «Ədha (Qurban)» bayramlarıdır. Digər bayramlar isə dində olmayan adət-ənənədən hesab olunur.

---

[1] «əl-Cumuə» surəsi, 9.

[2] Bu əlavə imam Malikin «Muvatta» əsərindən götürülüb.

[3] Sədəqə vermiş.

[4] Səhih əl-Buxari, 881; Səhih Muslim, 1961.

«Fitr» - Orucu dayandırma, nəhayət vermə deməkdir.

«Ədha» - Qurban vermək deməkdir.

Bayram namazı, iki rək'ət səslə qılınan namaz və iki xütbədən ibarətdir. Bu namazdan nə əvvəl nə də sonra sünnə namazı qılınmır.

Bayram namazlarını qılmaq hər bir həddi-büluğa çatmış, ağlı başında olan müsəlmana fərzdir.

Bayram namazını qılmaq müsafir və müvəqqəti qeydiyyatda olan sakinə fərz deyildir.

Bayram namazından əvvəl azan və iqamə vermək sünnəyə müxalifdir.

«Allahu əkbər, Allahu əkbər, lə iləhə illəllah, Allahu əkbər, Allahu əkbər və liləhi-l-həmd». Bu duanı hər kəs bayram günü camaatla (xorla deməmək şərtilə) təkrarlamalıdır.

Bayram namazının vaxtı: Günəş üfüqdən bir nizə hündürlüyündə təxminən bir metrə qalxdıqdan sonra (yəni, təqribən günəş çıxdıqdan on beş dəqiqə sonra) günəş səmanın ortasına (zenitə) yüksəlməsindən bir az əvvələdək (təqribən on dəqiqə qabaq).

Bayram namazının qılınması

Birinci rək'ətdə ehram təkbirini edib, «istiftah» duasını oxuduqdan sonra altı dəfə əlləri çiyinlər səviyyəsinə qaldıraraq təkbir etmək, sonra isə digər fərz namazlarında olduğu kimi həmən rək'əti tamamlamaq. İkinci rək'ətə qalxdıqdan sonra isə beş dəfə əlləri çiyinlər səviyyəsinə qaldıraraq təkbir etmək və həmin qaydada o rək'əti təşəhhüd və salamlarla tamamlamaq lazımdır.

Cənazə namazının qılınması

Cənazə namazında birinci təkbirdən sonra Fatihə surəsi oxunur, ikinci təkbirdən sonra Peyğəmbərə ﷺ salavat oxunur (bax: namaz qılmağın qaydası), üçüncü təkbirdən sonra vəfat edən şəxs üçün dua oxunur və dördüncü təkbirdən sonra bir və ya hər iki tərəfə salam verməklə namaz tamamlanır.

Vəfat edən şəxs üçün oxunan dua:

«Allahummə-ğfir lihəyyinə və məyyitinə və şahidinə və ğaibinə və sağirinə və kəbirinə və zəkərinə və unsanə. Allahummə mən əhyəytəhu minnə fə əhyihi aləl-isləm və mən təvaffəytəhu minnə fətəvaffəhu aləl-imən».

Duanın tərcüməsi: Allahım! Dirimizi və ölümüzü, burada olanımızı və olmayanımızı, kiçiyimizi və böyüyümüzü, kişimizi və qadınımızı bağışla! Allahım! Bizdən kimi yaşatsan müsəlman kimi yaşat! Bizdən kimi öldürsən mömin kimi öldür!

«Allahummə-ğfir ləhu vərhəmhu və afihi va'fu anhu və əkrim nuzuləhu və vəssi' mudxaləhu vəğsilhu bil-məi vəs-səlci vəl-bəradi və nəqqıhi minəl-xətayə kəmə nəqqaytəs-səubəl-əbyəda minəd-dənəsi, və əbdilhu dəran xayran min dərihi, və əhlən xayran min əhlihi, və zəucən xayran min zəucihi və ədxilhul-cənnətə və əizhu min əzabil-qabri və əzabin-nəri!»[1]

Duanın tərcüməsi: Allahım! Onu bağışla, ona rəhm et, ona salamatlıq ver, onu əfv et, onu gözəl tərzdə qarşıla, onun yerini geniş et! Onu su, qar və dolu ilə yu! Ağ paltarı kirdən təmizlədiyin kimi onu da günahlardan təmizlə! Ona evinin əvəzinə daha xeyirli ev, ailəsinin əvəzinə daha xeyirli ailə, zövcəsinin əvəzinə daha xeyirli zövcə ver! Onu Cənnətə daxil et! Onu qəbir əzabından və Cəhənnəm əzabından qoru!

* Qadın üçün dua etdikdə: «hu, hi» bitişən əvəzliklərinə müvafiq olaraq «hə» bitişən əvəzliyi ilə dəyişmək lazımdır.

* İki nəfər üçün dua etdikdə: «hu, hi» bitişən əvəzliklərinə müvafiq olaraq «humə, himə» bitişən əvəzlikləri ilə dəyişmək lazımdır.

* İkidən çox kişilər üçün dua etdikdə: «hu, hi» bitişən əvəzliklərinə müvafiq olaraq «hum, him» bitişən əvəzlikləri ilə dəyişmək lazımdır.

* İkidən çox qadınlar üçün dua etdikdə: «hu, hi» bitişən əvəzliklərinə müvafiq olaraq «hunnə, hinnə» bitişən əvəzlikləri ilə dəyişmək lazımdır.

Cənazə namazını camaatla qılmaq əfzəldir. Lakin qeyd etmək lazımdır ki, ölən şəxs dəfn olunduqdan sonra qəbrinin önündə, üzü qibləyə tərəf dayanıb onun cənazə namazını qılmaq olar.

Kişiyə cənazə namazı qılınarkən imam onun baş tərəfində, qadına cənazə namazı qılınarkən isə onun tən orta istiqamətində dayanmalıdır.

Cənazə namazının qılınması üçün heç bir vaxt məhdudiyyəti yoxdur.

---

[1] Səhih Muslim, 2231.

Fərz namazlarının rək'ətlərinin sayı.

Fəcr namazı - iki rək'ətli səslə qılınan namazdır. Bu namazdan yalnız əvvəl iki rək'ət (daima) sünnə namazı qılmaq olar.

Vaxtı: dan yerinin ağarmasından günəş çıxanadək.

Zöhr namazı - dörd rək'ətli səssiz qılınan namazdır. Bu namazdan əvvəl (daima) iki və ya dörd (iki-iki) rək'ət, sonra da iki rək'ət sünnə namazı qılmaq olar.

Vaxtı: günəş zeniti keçdikdən sonra əşyaların hündürlüyü ilə kölgələrinin uzunluğunun bərabərləşdiyi anadək (Əsr namazınadək).

Əsr namazı - dörd rək'ətli səssiz qılınan namazdır. Bu namazdan əvvəl iki və ya dörd rək'ət sünnə namazının (daima) qılınması sünnədə sabit olmamışdır.

Vaxtı: əşyaların hündürlüyü ilə kölgələrinin uzunluğunun bərabərləşdiyi andan əşyaların kölgələrinin uzunluğunun onların hündürlüyündən iki dəfə artıq olan anadək (caiz vaxtı) və ya gün batanadək (zəruri halda).

Məğrib namazı - üç rək'ətli, iki rək'ət səslə və bir rək'ət səssiz qılınan namazdır. Bu namazdan yalnız sonra iki rək'ət (daima) sünnə namazı qılmaq olar.

Vaxtı: qünəş batan andan qaranlıq çökənədək. (Üfüqdə olan qızartı itənə qədər)

İşa namazı - dörd rək'ətli, iki rək'ət səslə və iki rək'ət səssiz qılınan namazdır. Bu namazdan yalnız sonra iki rək'ət (daima) sünnə namazı qılmaq olar.

Vaxtı: qaranlıq çökəndən gecəyarısınadək (gün batan andan dan yeri sökülənədək olan vaxtın yarısı).

* Bu namazlar üçün verilən hər bir azan və iqamə arasında iki rək'ət nafilə namazı qılmaq olar.

KİTABIN İÇİNDƏKİLƏR

Müqəddimə 3
Subaşına çıxmağın ədəbləri.. 6
Dəstəmaz 7
Dəstəmazın şərtləri 7
Dəstəmazı batil edən amillər.. 7
Dəstəmazı batil etməyən amillər 7
Dəstəmaz almağın qaydası... 8
Qüsl
Qüslü vacib edən hallar.. 13
Hansı hallarda qüsl etmək bəyənilir?.............................. 13
Qüsl etməyın qaydası 13
Nə zaman təyəmmüm etmək olar?.................................. 13
Təyəmmümü batil edən amillər....................................... 14
Təyəmmüm etməyin qaydası... 14
Namaz... 15
Namazın şərtləri... 15
Namazı batil edən amillər 15
Namazda bəyənilməyən əməllər (məkruhlar)................ 16
Namazın qılınması üçün qadağan olunmuş yerlər 17
Azan.. 17
İqamə 17
Namaz qılmağın qaydası.. 17
Namazdan sonra edilən zikrlər.. 25
Cümə namazı..26
Bayram namazı...27
Bayram namazının qılınması 28
Cənazə namazının qılınması 28
Fərz namazlarının rək'ətlərinin sayı 30